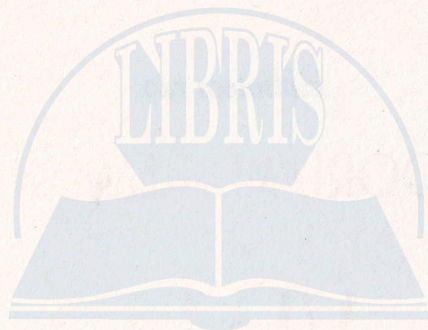

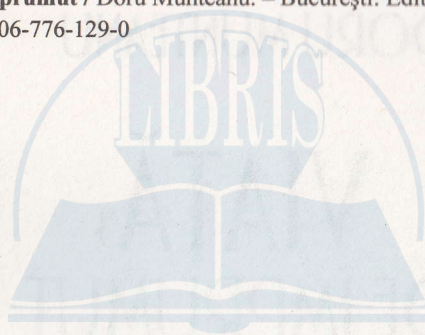

DORU MUNTEANU

VIATĂ DE ÎMPRUMUT

editura rao

Editura RAO

Str. Bărgăului nr. 9–11, București, România

www.raobooks.com

www.rao.ro

DORU MUNTEANU

Viață de împrumut

© Editura RAO, 2016

Toate drepturile rezervate

2016

ISBN 978-606-776-129-0

I

– Dumneavoastră, domnule Krech, nici nu existați.

Beniamin îl privi descumpănit pe pastorul Pelger.

– Cum adică nu exist? bâigui el nedumerit.

– Păi, nu existați în evidențele noastre. Priviți, am în față registrul de nașteri și botezuri al bisericii evanghelice și în 5 aprilie 1944 nu este consemnată nicio naștere. Ba mai mult, Johann și Renate Krech n-au avut copii.

– Dar în certificatul meu de naștere scrie clar: „Beniamin, născut în Lunca, din părinții Johann și Renate Krech, în 5 aprilie 1944“.

Pastorul Pelger privi cu atenție documentul.

– Este eliberat de statul german, un an mai târziu și consemnează exact ceea ce spuneți dumneavoastră. Dacă nu e o greșeală de redactare, s-ar putea să fiți altcineva.

– Cum, domnule pastor, insinuați că eu nu sunt eu?

– Nu insinuez nimic, dar în scriptele noastre nu existați și vă rog să mă credeți că după anul 1200, când s-a durat biserica asta de către primii coloniști germani, totul este consemnat cu grijă și mare exactitate. Nemții au fost mereu recunoscuți pentru meticulozitatea înscrierii evenimentelor în documentele comunității, iar biserica era principala instituție a existenței acestei etnii. Dacă vreți să vă convingeți, răsfoiți paginile acestui registru.

– Nu, mulțumesc, domnule Pelger, știu și eu asta, dar mă contrariază situația în care mă aflu.

Își mai privi o dată certificatul de naștere și cu gesturi descumpanite se ridică de pe scaun, dând să plece.

– Domnule Krech, încercați și la biserica romano-catolică nemțească, dar din câte știu, după război, când au început deportările sașilor în Rusia, aproape toate actele au fost distruse, ca să se șteargă, de frică, orice urmă a naționalității. Însă, zise el, conducându-l spre ușă, avându-vă familia în evidență, era evanghelică, așa că ar fi fost nefiresc să se înregistreze cu un asemenea eveniment la ceilalți. Recunosc că au existat animozități între comunitatea evanghelică și cea catolică, dar nu cred că un protestant și-ar anunța nașterea copilului în altă parte decât aici. Pentru a vă lămurii, încercați la primăria din Lunca, dacă documentele de stare civilă nu au fost predate la arhivele naționale de la centrul județean. Puteți fi sigur că registrele bisericilor, care consemnau nașterile, botezurile, căsătoriile și decesele, se păstrează la ele. O vreme îndelungată, până în jurul anului 1900, în această țară, bisericile, de orice confesiune, înlocuiau cu brio serviciile de stare civilă, inexistente ca organ instituțional.

– Mulțumesc, părinte, pentru amabilitate. Am să vă urmez sfatul, spuse Ben, cum îl numeau toți prietenii, retrăgându-se șovăielnic spre ieșire.

– Fiți tare, domnule Krech, dumneavoastră existenți, sunteți o prezență vie și n-are importanță ce identitate aveți: sunteți un om care de 72 de ani ființează pe acest pământ, ceea ce e o victorie a vieții. Poate am fost cam tranșant spunându-vă că s-ar putea să fiți altcineva, dar oricine ați fi, sunteți tot dumneavoastră. Starea civilă și numele sunt doar lucruri convenționale, de identificare, importante e ființa, omul care-și împlinește destinul pe acest pământ. Succes, domnule Krech, în cercetarea dumneavoastră și vă rog să vă reîntoarceți la mine și să-mi spuneți ce ați aflat.

– „Altcineva“?!

Cuvântul îl lovi în creștet ca un fulger, se năpusti asupra întregii ființe cu o forță devastatoare. Îi sfredeli trupul și se instalează ca o durere acută în minte, ca o masivă congestie cerebrală, invadându-i creierul, încetșându-i privirea, gândurile. Mai mult, îi paraliză simțurile inundate de un lichid năclăios, confuz, insinuant, asemeni unei pete care se întinde parșiv îmbăloșându-i meningele. Parcă întreaga cutie craniană se umpluse cu o mazăgă opacă. Devenise grea ca o baniță burdușită peste măsură, în care nu mai era loc pentru nimic. Senzorii, ca niște microorganisme nevolnice, erau captivi într-o păclă lăptoasă, înecați și muți, neputându-și tipa avertismentele. Simțea că trebuia să se oprească. Nu mai putea face niciun pas. Se așeză pe banca din părculețul bisericii și-și prinse capul în palme. Era ca un bolovan greu, ca o bilă uriașă din metal, și totodată goală, inconsistentă. Nimic nu exista înăuntrul lui, doar un singur cuvânt, pe care nu-l putea rosti: „Altcineva“. Scris cu majuscule, ca un enorm semn de exclamație pe o tăbliță de amenințare, îi stătea înfipt în creier. Cuvintele pastorului Pelger îl lovira în moalele capului. Era răvășit, dezorientat. „Eu nu sunt eu? Sunt, oare, altul, altcineva?“ Ar fi vrut să se privească într-o oglindă, să se pipăie, să se confrunte cu imaginea lui exterioară. Poate n-ar fi fost suficient. Ceva se rupsesse în el. Își pierduse brusc siguranța și încrederea în sine. El, Beniamin Krech, era altul? „Cine sunt eu?“, se pomeni aproape murmurând. Se ridică anevoie și plecă fără țintă. Se urcă în mașină și ajunse repede la Lunca. Parcă vehiculul în centru.

Străbătea pe jos ulițele satului ardelean, cu gospodăriile așezate, având în față casele mari, cu două odăi la stradă și porți uriașe pentru care, căruțe și animale, și porțile încadrate în construcția lemnoasă, care se deschideau independent. Oamenii erau la lucru, doar câțiva copii și câteva bătrâne așezate pe „șanț“ îl priviră curioase. Îl salută pe fiecare, după obiceiul locului, și trecu mai

departe. Unde? Oriunde, numai să meargă, să se miște, să-și limpezească gândurile.

După ce se născuse aici, nu mai avusese ocazia să se întoarcă în satul natal. Tot ce știa despre el aflase din poveștile părinților. Ei erau singura familie de sași, dar nu se mutaseră, pentru că Johann, tatăl lui, avea meseria de tehnician veterinar și localitatea nu voia să se despartă de el. Priceput și harnic, devenise indispensabil tuturor. Îl stimau și-l iubeau luncanii, care hâtri, în umorul lor îngăduitor, dar la obiect, îl botezaseră „taurul comunal“. Supraveghea monta la iepe și vaci, le ajuta să fete și ei îl chemau mereu și la porci, și la galițe, la tot ce aveau în ogradă, iar Renate, împreună cu moașa, le ajuta pe femei să nască. Batjocoros, Mircea Maței, gura spurcată a luncanilor, îl tachina pe Johann la un rachi de trevere: „Mă, Ioane, îi zicea el, românizându-l cu drag, ești tu taurul nostru comunal, da' la tine în casă încă n-ai prăsit nimic“. „Lasă, Mitică, mai e timp și poate n-a venit vremea, însă nu mă las până nu văd pe cineva în urmă.“ Trecuse prin fața casei unde locuiseră ei, între timp ocupată de familia Câmpeanu. Era tentat să intre, să o vadă pe dinăuntru, dar amânase dintr-un sentiment ciudat de înstrăinare. Câmpeanu, din ce aflase, era tot tehnician veterinar, așa că moștenise, într-un fel, ciudat, peste timp, meseria lui Johann. Fără să vrea, pașii îl conduceau spre biserica românească, ortodoxă. Urcă dealul Roșteadului, cum îl numeau sătenii, și se opri mai întâi la biserica veche, din lemn, construită pe la 1700. Mică, înnegrită de vreme, cu bărne groase, încheiate cu icuri din lemn, se înălța cu modestie în cimitirul străvechi, cărora oamenii îi ziceau „progadie“. Mormintele mici, ca niște moviște cu flori de câmp, ascundeau în pământ vieți și destine demult apuse. Luncanii îl botezaseră „grădina morților“, dintr-un sentiment familiar pentru cei plecați în cele veșnice. Era părăsită și fusese închisă, oficiindu-se aici doar slujba de Înviere. La câțiva zeci de metri, în vârful dealului, se construise, pe la 1900, o biserică nouă, din piatră și cărămidă, cu o turlă înaltă, ce sulița cerul. Astfel, proverbialul deal, Roștead, devenise mai înalt. Știa de

la tatăl lui, din povestirile zgârcite ale lui Johann, o pățanie plină de umor. Învățătorul Nicolae Rădoi îl întrebă, într-o zi, pe unul dintre copiii ce se codeau să intre la clasă. „Mă, copile, în ce clasă ești, că nu te-am prea văzut anul ăsta?“ Răspunsul elevului îl lăsă fără cuvinte. „În aia de cătră Roștead, domnu' învățător.“ Așa ceva nu mai auzise niciodată dascălul iubit al satului, care alături de doamna Norica, soția lui, îi învățau pe copiii luncanilor literele, scrierea, citirea și aritmetica. Se plimbă printre mormintele noi, cu borduri din ciment sau acoperite cu plăci, citi numele celor răposati sau „repauzați“, cum se gravase pe unele. Clopotul bisericii îl trezi din reveria amintirilor care nu erau ale lui, ci ale părinților și un sentiment ciudat îi generă în minte niște imagini pe care le visa uneori sau, pur și simplu, îi reveneau pe memoria retinei, ca pe un ecran vălurit. Privi bisericile, cimitirul și constată că le pictase exact așa cum erau în acel moment, fără să le fi văzut vreodată. Devenise un artist plastic cunoscut și criticii și privitorii erau frapați de temele tablourilor lui, în care motivele românești și săsești transilvane impresonau printr-un abur de legendă și poveste. Știa, învășase să pună lumina din culoare, ca și când obiectele, peisajele și oamenii ar fi fost iluminați de un spirit invizibil, dar îl atrăgeau clarobscurul, diafanul fantastic, care ascundea în spatele lui un mister nedescifrat. De unde veneau toate astea? Cine îi alimenta memoria și imaginația? Avea șase luni când plecaseră în Germania, dar parcă pe toate le văzuse. Era imposibil și totuși imaginile din Lunca îi reveneau cu pregnanță în minte, pe retină. „Ciudat, își zise el, cum «genius loci» își pune amprenta pe sufletul unui om.“ Deși trecuseră peste 70 de ani de când nu mai respirase acest aer, spiritul locului, ca un combustibil misterios, îi alimenta creația. Se așeză pe marginea unui mormânt și se descălță. Făcu câțiva pași, în picioarele goale, pe iarba mărunță și se simți bine. O senzație de proaspăt, de revigorant îi puse sângele în mișcare, de parcă avea o comuniune secretă cu glia. Se uită împrejur și nu era nimeni, și-i păru bine. Cine l-ar fi văzut îmbrăcat în costum și cu picioarele goale l-ar fi

crezut nebun. Cu pantofii în mână, se apropie de fântână și bău din căușul palmei apa rece. „Doamne, ce gust are!” O senzație de bine, de relaxare îi inundă trupul, mintea, după șocul discuției cu pastorul Pelger. „Și ce dacă sunt altcineva? Sunt tot eu.” Trebuia să dezlege misterul, să afle cine este, ca să poată merge mai departe. De fapt, doar pentru el erau importante toate astea. Pentru ceilalți, era Benjamin Krech, pictorul celebru. Adevăratul Ben era el în carne și oase. Și totuși, de-a lungul veții îl încercaseră îndoieli stranii, pe care doar în acele clipe și le putea explica într-un fel.

Se încălță și coborî panta cimitirului. Pe ulița mare întâlni un bătrân cu plete albe, sprijinit în baston, stând pe bancă în fața casei. Îl salută respectuos, dar moșul avea chef de vorbă.

– Domnule dragă, bag-samă că nu sunteți de pe-aici.

– Se poate spune și așa, bade, zise Ben, însă sigur nu am mai fost aici.

– Apăi, tăți suntem de oriunde și de nicăieri, da' de undeva am plecat. Așe cred io și așe am învățat de la ai mei. Da', nu-i bai. Acolo unde te sâmți bine, acolo-i acasă.

Ar fi vrut să mai continue discuția, numai că moșul își propti privirea în pământ.

– Bună ziua, bade, zise el și dădu să plece.

– Apăi, meri sănătos, domnule, și Dumnezău să-ți arate calea. Că noi umblăm de colo colo, ca pișatu' porcului, da' drumu' pe care îi musai să merem îi scris demult și numa' Domnu' îl știe.

Repetă în gând ultimele cuvinte ale bătrânului. Înțelepciunea simplă, țărănească, are greutatea experienței de viață a sute de generații. Trecuseră 72 de ani de viață ca destinul să-și urmeze calea. De ce ținuse morțiș să vină la Lunca, exact la sărbătoarea „Fiilor satului”? Ceva lăuntric îl împinsese la acest gest. Venise și cu o expoziție personală de pictură, ca să onoreze evenimentul, dar, mai mult, un resort interior îl propulsase înainte. „Dacă ăsta este destinul care dictează și hotărăște, fără să întrebe, fără să ne consulte, ca o ursită, înseamnă că totul e scris în celula fiecărei ființe, iar după

ultimele cercetări genetice, e chiar amprentată evoluția individului“, chibzui el. Îl fascinasese povestea bătrânei bulgăroaice Vanga, oarbă, care îi spunea omului din fața ei totul despre trecutul și viitorul lui. Fără să-l vadă, fără să-l pipăie, auzindu-i doar vocea, dădea sentințe uluitoare. Fusesse tentat să o viziteze, însă nu se hotărâse niciodată. Aflase o poveste de la un cunoscut, un profesor universitar român care se așezase la coada de mii de persoane, ca să-i asculte verdictul, de fapt, predicția. Era uluitor ce-i spusese acestuia. „Peste câțva timp, nu mult, te vei întâlni cu fratele dumitale, dar nu veți rămâne împreună.“ Întâmplarea lui începea prin 1945, când, în Sibiu și în toată Transilvania, rușii îmbarcau în camioane familii întregi de sași și le deportau în Urali sau Siberia. Fratele lui, cu câțiva ani mai mare, fusese luat de pe stradă, deși replicase că nu era neamț. Îl urcaseră într-un camion și familia îi pierduse urma. Fusesse dus în Rusia. Îl considerau mort sau dispărut. Peste patruzeci de ani, nicio veste. Profesorul universitar român, plecat să predea în Tunisia sau Algeria (nu mai știa exact), se hotărâse să nu se mai întoarcă în țară și ceruse azil în Germania. Foarte bine pregătit, cu o carte de vizită impresionantă, fusese încadrat la Facultatea tehnică din München. După o vreme, primise o invitație de la legația României la recepția oferită cu ocazia zilei naționale. Diplomați, notabilități, persoane influente populau sala spațioasă unde se oferise dineul. La un moment dat, la microfonul pentru invitați își făcu apariția general-colonelul rus, care își susținu speech-ul. Profesorul nostru înmărmuri. După patruzeci de ani își recunosc fratele. Înaintă cu fereală și-i spuse în românește: „Sunt fratele tău mai mic“. După un moment de tăcere și o oarecare stinghereală, generalul îl îmbrățișă. „Știu, frate, știu de mult că tu ești și am venit aici intenționat ca să te întâlnesc.“ În urma unei discuții scurte, află că fusese recrutat de serviciul de spionaj sovietic din taigaua siberiană și urcase scările ierarhiei militare ale NKVD-ului. Finalul întâlnirii se consumă rapid, tranșant și surprinzător. „Dacă o să accepți, te duc în Uniune și te vei bucura de toate drepturile și ocrotirea mea.“ „Invers nu se